

Hetken häive

Päivi Setälä

OPAS KAUPUNKIKUVAUKSIIN

Hetken häive johdattelee tarkastelemaan kaupunkia valon kautta. Auringon valo muokkaa ympäristökokemustamme, valo liikkuu, pakenee ja saavuttaa. Kaupungissa arkemme jokapäiväiset ilmiöt jäävät usein huomaamatta ja pienet, läheltä löytyvät seikkailut kokematta. Opas houkuttelee lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä etsimään valon liikettä ja sen vaikutuksia valokuvaten. Varjot, heijastukset ja kaikki valon mahdollisuudet vaikuttavat lähiympäristössämme. Näkymä, kuvalle tallentunut hetki ei ole koskaan enää sama... se on vain hetken häive. Valokuvan hetki häviää ja varjo katoaa, mutta havainnoimaan tottunut lapsi näkee ja kokee enemmän.

Hetken häive on osa Porin lastenkulttuurikeskus - Satakunnan lastenkulttuuriverkoston *Visuaalinen kaupunkitutkimus* -kokonaisuutta ja keskuksen *Taikalamppu*-toimintaa. *Visuaalinen kaupunkitutkimus* sukeltaa kaupungin rakenteisiin lasten ja nuorten näkökulmasta. Urbaanin elämän ilmiöitä käsitellään visuaalisuuden kautta hetken häiveistä pysyviin muutoksiin. *Visuaaliseen kaupunkitutkimus* -kokonaisuuteen liittyvät niin tämän opaan lasten valokuvatyöpajat nykyhetkestä kuin kurkistukset kaupungin historiaan.

Hetken häive -oppaan kuvat on otettu Porin *Unikirrin* ja *Vii-karin* päiväkotien esikouluryhmien kanssa pitämässäni työpa-joissa vuosina 2007 ja 2008.

Harjoitusten kautta näkemään

Ympäristössämme on sekä pysyviä että hetkellisiä elementtejä. Todelliset asiat kuten valo, mittakaavat, värit ja materiaalit vaikuttavat tilan kokemiseen. Niiden havaitseminen ja näkeminen tuntuvat helpoilta ja luonnollisilta tapahtumilta. Oletamme tietävämmekotimme ulkonäön, ulkoseinän värin ja tunnelman sen ympärillä. Kaupunki ympärillämme muodostuu rakennuksiksi, kaduiksi, puistoiksi ja myyntipaikoiksi tunnistettavista alueista. Jossain on kapea kuja ja toisaalla rakentamaton aukio. Miten valo liikkuu näillä alueilla? Miten vuorokauden vaihtelut vaikuttavat tunnelmiin? Miksi tietyt paikat tuntuvat paremmilta aamulla kuin illalla tai toisinpäin? Miten nopeasti tunnelmat vaihtuvat? Todellinen havainnointi ja näkeminen on tosiasiaa hankalaa ja se vaatii syventymistä.

Valokuva on ajattelua. Kuva kertoo ja näyttää. Siksi kamera on hyvä väline havainnon tarkentamiseen. Kaikki kamerat alkaen neulareikäkamerasta kännykameran ovat oivallisia välineitä ympäristön havainnointiin ja katseen tarkentamiseen. Lapset ja nuoret löytävät erilaisilla kameroilla monenlaisia ilmaisukeinoja tunteilleen ja ajatuksilleen. Valokuvaa voi käyttää monen oppiaineen yhteydessä, se ei ole käyttökelpoinen vain kuvataidetuoneilla. Kuvalliseen ilmaisuun on monia ratkaisuja ja lopputulokseen vaikuttavat niin kuvien esillepano kuin tulostusmateriaalit.

Kuvallinen ajattelu ja valokuvaaminen opettavat ymmärtämään ja tulkitsemaan nähtyä. Visuaaliset ilmiöt ympärillämme hahmottuvat, löytävät syynsä ja niiden vaikutukset avautuvat, kun tartumme kiinni hetken häiveisiin. Tämä opas johdattaa tarkkailemaan valon kautta muun muassa arjen sääilmiöitä ja niiden vaikutusta ympäristöön. Havainnoista syntyy lasten ja nuorten visuaalista kuvastoa.

Esimerkki julkaisun tehtävistä:

Varjot ja heijastukset - tehtäviä

1. Etsi heijastuksia ja kuvaa kiinnostavimmat.
2. Etsi rakennusten seinille syntyviä varjoja ja valokuvaa ne.
3. Edellä olevia tehtäviä voi syventää kuvaamalla samaa heijastusta tai varjoa esimerkiksi viiden, kymmenen ja viidentoista minuutin välein.

Tekstit: Päivi Setälä

Kuvat: Päivi Setälä, Unikirrin päiväkoti, Pori: Neea Viljanen, Viikarin päiväkodin esikouluryhmä, Pori: Lauri Kurittu, Jimi Lähteenmäki, Vertti Rautava, Eetu Rosenqvist, Riina-Julia Salonen, Eero Sädemäki, Riina Wallin

